

ความรักยุคหลังสมัยใหม่ ในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล

วิทยา พานิชล้อเจริญ²

¹บทความชิ้นนี้ ผู้เขียนเรียบเรียงขึ้นใหม่จากวิทยานิพนธ์ของตนเอง เรื่อง "การสร้างความเป็นจริงทางสังคมเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล" ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2543 โดยผู้เขียนได้ตัดทอนสาระบางประการออกไปเพื่อความกระชับตามลักษณะของบทความทั่วไป

² อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

**"ขอบฟ้าเหนืออาณาใดกัน ไช้รักจะดันยากกว่านกโบยบิน
รักข้ามขอบฟ้า รักข้ามแผ่นดิน เมื่อความรักดีนฟ้ายังสิ้นความกว้างไกล"**

ในวัยเด็กที่ยังไม่รู้ถึงอิทธิฤทธิ์ของคำว่า "ความรัก" ผู้เขียนฟังเพลง "รักข้ามขอบฟ้า" ด้วยความรู้สึกที่ว่า "เพลงอะไร???? ช่างพรรณากันเสียจริง!!!!" แต่เมื่อถึงวัยที่เข้าใจในอิทธิฤทธิ์ของคำที่ว่านี้ดีพอ ความรู้สึกได้เปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม บ่อยครั้งที่ความรู้สึกประเภทห่างไกลกันแค่นั้นก็ไม่สามารถรังสรรค์ความรู้สึกกระลึกถึงได้ผุดขึ้นมาในใจ และเมื่อตั้งสติได้ใหม่ เพลงรักข้ามขอบฟ้ากลายเป็นเพลงหนึ่งในดวงใจของผู้เขียนไปอย่างไม่รู้ตัว ถัดจากเวลานั้นไม่นาน ผู้เขียนเคยลองถามตัวเองดูว่าทำไมถึงชอบเพลงนี้ คำตอบคือเนื้อเพลงได้พรรณาให้เห็นถึงอิทธิพลของความรักที่ทำลายพรมแดนที่ขวางกั้นระหว่างชายและหญิงคู่หนึ่งได้ พรมแดนที่ว่า ประกอบด้วย ชาติ ภาษา (ในเพลง) หรือ ชนชั้น วรรณะ สถานะภาพในสังคม (ตามที่คุณเขียนเข้าใจ) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือบนพื้นที่ความรักนั้น ไม่มีการแบ่งเขตแดนแต่อย่างใด แต่ทั้งหมดนี้ เป็นเรื่องของความรู้สึก รู้สึกรักใครสักคนหนึ่งเท่านั้น

ด้วยเหตุที่วัยสูงขึ้น มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นและด้วยนิสัยชอบสังเกตสังการรอบ ๆ ตัว ผู้เขียนค่อนข้างจงนสนเทห์ เมื่อเห็นท่าทีการแสดงออกในเรื่องความรักของวัยรุ่นไทยที่มีความใกล้ชิดติดกันมา และมีการแสดงออกในที่สาธารณะอย่างโจ่งแจ้ง โอบ กอด ดอมดมกันอย่างไม่เกรงสายตาใคร จนล่วงเลยไปถึงขั้นการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนก็มี ฉับพลันนั้นผู้เขียนมักจะหวนกลับไปคิดถึงเพลงรักข้ามขอบฟ้า พร้อมกับนึกว่า พรมแดนที่กีดขวางความรักในเชิงความรู้สึกของคนในรุ่นผู้เขียนน่าจะถูกลบออกไปนานแล้ว แต่

เป็นเรื่องน่าสนใจที่พรมแดนที่ขีดกันความรักในเชิงปฏิบัติการทางสังคม คือ ความเหมาะสมในการแสดงออกทางความรักไม่ว่าจะในพื้นที่ส่วนตัว (Private Sphere) และพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ก็กำลังหายไปอย่างรวดเร็วตามไปด้วย

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์(2541) ได้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการแสดงออกถึงความรู้สึกระหว่างกันของวัยรุ่นในปัจจุบันว่า เป็นเรื่องปกติที่คนหนุ่มสาวจะแสดงออกถึงความรู้สึกรักที่มีอยู่ต่อกัน และลักษณะการแสดงออกถึงความรู้สึกในรูปแบบดังกล่าว ได้เกิดขึ้นมานานแล้ว เพียงแต่ว่า คนในสมัยก่อนเข้าใจถึงความแตกต่างในระหว่างการแสดงออกในพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวเป็นอย่างดี โดยในพื้นที่สาธารณะทุก ๆ ที่ ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหารหรือ โรงภาพยนตร์ ล้วนแต่มีกระบวนการสร้างความหมาย (Code) คอยสร้างความหมายให้คนที่เดินเข้าไปในพื้นที่รู้ตัวว่า ควรจะควบคุมตัวเองหรือวางตัวอย่างไร รหัสความหมายทางสังคมเหล่านี้ ถูกสร้างขึ้นโดยรัฐ เพื่อที่จะให้ปัจเจกควบคุมอารมณ์ส่วนตัวในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน และรางวัลของคนที่ปฏิบัติตามก็คือ การได้ชื่อว่า เป็นคน "มีมารยาท" หรือ "มีความเป็นผู้ดี"

มิวสิกวิดีโอ: บทบาทในการสร้างรหัสความหมายทางสังคม

ในการศึกษาด้านสื่อ นั้น หากจะกล่าวถึงบทบาทของสื่อ (Media) ที่มีต่อสังคมนั้น นักวิชาการด้านสื่อมักจะวิเคราะห์บทบาทดังกล่าวใน 3 แนวทางด้วยกัน แนวทางแรก มักจะมองสื่อในฐานะที่เป็นผู้สร้างผลกระทบ (Impact)

ต่อสังคมหรือสื่อทำหน้าที่เป็นตะเกียงส่องทางให้กับสังคม แนวทางดังกล่าวนี้ มักจะมีทัศนคติต่อสื่อในแง่ที่ว่าสื่อเป็นผู้ชี้แนะ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านลบ มากกว่าบวก เช่น หากปล่อยให้เยาวชนชมภาพยนตร์จีนฮ่องกงประเภทมาเฟียมาก ๆ จะส่งผลถึงอุปนิสัยที่ก้าวร้าวและชอบใช้ความรุนแรงให้กับเยาวชน แนวทางที่สอง มักจะมองสื่อในฐานะที่เป็นผู้สะท้อนส่วนเสี้ยวความเป็นจริงทางสังคม (Reflection) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ สื่อทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนสังคม โดยมีความคิดความเชื่อที่ว่า หากอยากทราบว่าเป็นเช่นไร สามารถที่จะพิจารณาได้จากสื่อในสังคมนั้น เช่น การศึกษาถึงอัตลักษณ์ของชนชั้นกลางผ่านละครโทรทัศน์ไทย แนวทางที่สาม มักจะมองสื่อในฐานะผู้สร้างความเป็นจริงทางสังคม (Constructing Social Reality) โดยแนวทางดังกล่าว เชื่อว่าโลกมีอยู่ 2 ใบด้วยกัน คือ โลกแห่งความจริง (Reality World) และโลกในสื่อ (Media World) โดยโลกทั้งสองใบนี้มีความสัมพันธ์กันอยู่ ทั้งนี้ เชื่อว่าในจักรวาลแห่งความหมายในโลกแห่งความเป็นจริง (Universe of Meaning) ทั้งหมดนั้น สื่อจะเลือกความหมายบางอย่าง ละทิ้งความหมายบางอย่าง หรือบิดเบือนความหมายบางอย่างเพื่อนำเสนอบนโลกของมัน โดยที่สิ่งที่ปรากฏในโลกของสื่อ นั้น จะมีหรือไม่มีจริงในโลกแห่งความเป็นจริงก็ได้ แต่เมื่อคนในสังคมมีปฏิบัติการทางสังคมกับสื่ออยู่บ่อย ๆ ก็จะมีซึมซับความหมายบางอย่างจากสื่อไปโดยไม่รู้ตัว ราวกับการถูกโหลดโปรแกรมให้กับความคิดความอ่านโดยไม่รู้ตัว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ โลกของสื่อ เป็นผู้สร้างรหัสความหมายทางสังคม (Social Code) นั่นเอง บทความถัดจากนี้ ผู้เขียนจะได้ทดลองใช้แนวทาง ดังกล่าวนี้ ในการเข้าไปสำรวจความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นในมิวสิควิดีโอว่า มีรหัสความหมายใดบ้าง

ทั้งนี้ เดิมทีรหัสความหมายทางสังคมที่ทำให้คนในสังคมเข้าใจว่า ควรจะควบคุมตัวเองและควรจะวางตัวให้เหมาะสมในเรื่องความสัมพันธ์ชายหญิงบนพื้นที่สาธารณะนั้น รัฐได้ดำเนินการปลูกฝังวิถีคิดที่ว่านี้กับคนไทยผ่าน ค่านิยม ประเพณี สถาบันครอบครัว ระบบการศึกษาและรายการทางโทรทัศน์มาเป็นเวลาช้านาน รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมไว้ว่า อย่ารักในวัยเรียน ผู้ชายต้องเป็นสุภาพบุรุษ ผู้หญิงต้องรู้จักรักษาวลสงวนตัว โดยเฉพาะในส่วนของผู้หญิงนั้น มีความเข้มงวดถึงขั้นมีสุภาพสตรีสอนหญิงขึ้นมาเป็นรหัสทางสังคมเลยทีเดียวว่า กุลสตรีที่ดีควรประพฤติปฏิบัติตนเช่นใด

อย่างไรก็ตาม ทุกวันนี้ เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคไร้พรมแดนได้เชื่อมต่อทุกแหล่งแห่งที่บนโลกใบนี้ จนทำให้วัฒนธรรมแบบตะวันตกถูกถ่ายเทเข้ามาในสังคมไทยเรื่อย ๆ จนกล่าวได้ว่าสื่อโทรทัศน์กลับเปลี่ยนแปลงบทบาทตัวเองกลายเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมต่อพื้นที่ทั้งสอง ด้วยการสร้างรหัสความหมายทางสังคมหรือโหลด (Load) โปรแกรมตะวันตก สู่ความคิดความอ่านของวัยรุ่น จนทำให้คนรุ่นใหม่เมินเฉยต่อรหัสความหมายทางสังคมแบบเดิมที่สังคมโหลดไว้ โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์ชายหญิงนั้น แทบจะไม่สามารถสร้างขีดจำกัดในการแสดงออกและแทบจะไม่มีพรมแดนจำแนกความแตกต่างระหว่างพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวแม้แต่น้อย

ทุกวันนี้วัยรุ่นหญิงไทยก็ยังคงอรรถหัสทางสังคมเรื่องผู้หญิงจะต้องรู้จักรักษาวลสงวนตัวได้อยู่ แต่ประเด็นปัญหาอยู่ที่การเมินเฉยต่อการนำไปใช้มากกว่า วัยรุ่นหญิงไทยส่วนใหญ่เห็นว่า การรักษาวลสงวนตัวเป็นเรื่องน่ายกย่อง แต่เป็นเรื่องล้าสมัยและหาคนเช่นนี้ได้ยากเต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้นวัยรุ่นชายหญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติยอมรับว่า การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นพฤติกรรม

เสียงและไม่เห็นด้วย แต่หากมีการป้องกันอย่างดีก็สามารถทำได้ ทั้งนี้ วัยรุ่นส่วนใหญ่ยอมรับว่า รายการโทรทัศน์ประเภทบันเทิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายการเพลงประเภทมิวสิกวิดีโอ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อทัศนคติของวัยรุ่นเกี่ยวกับความรักและการมีเพศสัมพันธ์อย่างยิ่ง (จริญญา นิลแพทย์ 2541) ด้วยเหตุนี้เอง จึงเชื่อได้ว่า มิวสิกวิดีโอเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ไหลล้นทางสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชายหญิงให้กับวัยรุ่น จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะทดลองสำรวจเนื้อหาสาระของมิวสิกวิดีโอ ซึ่งเป็นสื่อแขนงหนึ่งที่สื่อสารสัมพันธ์กับวัยรุ่นโดยตรง

ค้น 4 ห่องหัวใจดูพัฒนาการความรักเชิงสังคม

ใน The Art of Loving (1975) อีริก ฟรอม นักจิตวิทยาผู้มีชื่อเสียง ที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความรักโดยเชื่อว่า ทัศนะและการให้นิยามเกี่ยวกับความรักของบุคคลในสังคมนั้นจะแปรไปตามบริบททางสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย กล่าวคือ เมื่อครั้งสภาพสังคมก่อนก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ หรือยุคก่อนทุนนิยม (Pre-modern/ Pre-capitalist) สังคมยังคงเคร่งครัดในจารีตประเพณี ดังนั้นรูปแบบความรักของคนในสังคมนั้นจะเป็นไปตามความต้องการของบิดามารดาและคนรอบข้าง (collectivism) แต่เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคสมัยใหม่หรือยุคทุนนิยม (Modern/Capitalist) ซึ่งเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับเหตุและผล ปฏิเสธความคิดความเชื่อแบบเก่า ๆ คนในสังคมมีความรู้มากขึ้นจนส่งผลให้ท่าทีที่มีต่อโลกเปลี่ยนแปลงไป คนได้ละทิ้งครอบครัวและชุมชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในวิถีการผลิตในเมืองใหญ่ โดยคาดหวังใหม่ว่า จะทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือมีความสุขกว่าเดิม ดังนั้น คนในยุคสมัยใหม่จึง

ต้องพึ่งพาตนเองและลดรูปแบบการพึ่งพาอาศัยสถาบันครอบครัว ส่งผลให้รูปแบบความรักเปลี่ยนไปในลักษณะสนองความต้องการของปัจเจกบุคคล (Individual) ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความรักในยุคนี้จะมีลักษณะที่เป็นปัจเจกชนนิยมสูง แต่ปฏิบัติการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรักนั้น ยังอยู่ภายใต้รหัสทางสังคมบางประการที่กำหนดโดยจารีตประเพณี บรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยมและคำสั่งสอนทางศาสนา เช่น ค่านิยมเรื่องรักเดียวใจเดียว การแต่งงานอย่างถูกต้องเพื่อสร้างครอบครัวและผลิตทายาทเพื่อสืบสกุล

ในปัจจุบันสังคมตะวันตกได้เจริญรุดหน้าจนถึงขีดสุดโดยได้ก้าวผ่านยุคสมัยใหม่ไปสู่ยุคสมัยถัดไปที่เรียกว่า "ยุคหลังสมัยใหม่" (Postmodern) กาญจนา แก้วเทพ (2541) เชื่อว่า ในยุคหลังสมัยใหม่นั้น ความก้าวหน้าทางวัตถุจะไปถึงทางตัน จะเป็นยุคที่แสวงหาความก้าวหน้าทางจิตวิญญาณ ความเชื่อเรื่องความชอบธรรมของระบบเหตุและผลได้ตกยุคไป แนวทางของสังคมยุคหลังสมัยใหม่จะเป็นแนวทางที่มุ่งหมายจะล้มล้างวัฒนธรรมที่ถูกมองว่าหยุดนิ่งและมีลำดับชั้น ไม่มีวัฒนธรรมใดเป็นมาตรฐานหรือแบบฉบับอีกต่อไป รูปแบบของวัฒนธรรมในอนาคต คือ รูปแบบที่อยู่กับปัจจุบันเพียงชั่วครู่ วูบวาบฉาบฉวย ความเป็นอมตะไม่มีความหมาย และสัมผัสกับอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าจะต้องใช้เหตุผลคิดเอา

แม้จะกล่าวไม่ได้เต็มที่ว่า สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่ภาวะสมัยใหม่ (Modern) ได้อย่างเต็มปากเสียด้วยซ้ำ โดยพิจารณาได้จากการให้คำจำกัดความประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มประเทศโลกที่สาม หรือประเทศกำลังพัฒนา แต่เนื่องจากเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ส่งผลให้สังคมไทยถูกรวมเข้าสู่

กระบวนการทำให้เป็นโลกใบเดียวกัน (Globalization) วัฒนธรรมตะวันตกไหลบ่าสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็วและเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สังคมส่วนใหญ่แม้กำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่แต่บางส่วนเลี้ยว หรือบางแง่มุมของสังคมได้แข่งทางโค้งเข้าสู่ยุคหลังสมัยใหม่ไปแล้ว ผู้เขียนมีทัศนะว่า ความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบความรักระหว่างวัยรุ่นชายหญิงที่มีลักษณะแปรเปลี่ยนไป จากบรรทัดฐานทางสังคมนั้น เป็นกระบวนการหนึ่งในส่วนเลี้ยวดังกล่าวด้วย

ลักษณะความรักชายหญิงมิวสิควิดีโอเพลงไทย

หากจะต้องศึกษาบทบาทของสื่อในการสร้างรหัสทางสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชายหญิงของวัยรุ่นนั้น คงหลีกเลี่ยงที่จะสำรวจผ่านสื่อประเภทมิวสิควิดีโอ ถัดจากนี้ ผู้เขียนจะได้สรุปถึงรหัสความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่น หลังจากที่ได้สำรวจพบจากเนื้อหามิวสิควิดีโอเพลงไทยจำนวนกว่า 70 เรื่อง ดังนี้

(1) รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นกระบวนการขจัดความว้าเหว

รหัสความหมายทางสังคมทางที่สะท้อนผ่านมิวสิควิดีโอ นั้น แสดงให้เห็นถึงสภาพของคนรุ่นใหม่ในสังคมที่มีลักษณะโดดเดี่ยว อันเนื่องมาจากมีลักษณะความเป็นปัจเจกหรือความเป็นตัวของตัวเองสูง ความสัมพันธ์เชิงความรักเป็นกระบวนการหนึ่งที่ถูกนำเข้ามาใช้ในการขจัดความรู้สึกโดดเดี่ยวบนวิถีชีวิตที่เป็นตัวเองของคนรุ่นใหม่ เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง มีเสถียรภาพและดำเนินชีวิตและความเป็นตัวของตัวเองต่อไปได้ ตัวอย่างเช่นเพลง "จะเอาจากไหนให้เธอ" ของธงไชย แมคอินไตย์ ที่มิวสิควิดีโอ นำเสนอ

ให้เห็นถึงภาพหญิงสาวที่รอคอยการกลับมาของชายหนุ่มด้วยอารมณ์ที่เต็มไปด้วยความโหยหา คร่ำครวญ จนในที่สุดเมื่อสังคมไม่สามารถหิบบียืนทางออกให้ได้ เธอจึงกลับยึดศาสนาเป็นทางออกด้วยการบวช โดยเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตมีเสถียรภาพดังเดิมได้

ทั้งนี้ รหัสความหมายทางสังคมที่พบนั้น พรอมม์ (1941) อธิบายว่าเมื่อยุคสมัยใหม่ หรือที่ในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่าเป็นยุคทุนนิยม (Capitalist) พัฒนาถึงขีดสุดแล้ว เมื่อถึงช่วงปลายของยุคสมัยใหม่ (Late of Modern or Late of Capitalist) แม้มนุษย์จะมีอิสรภาพมาก แต่ก็โดดเดี่ยวโหยหามากขึ้นตามไปด้วย มนุษย์จึงมีกลไกทางจิตแบบหนึ่งเรียกว่า "การคล้อยตามแบบไม่ยั้งคิด" (Automation Conformity) ซึ่งเป็นกลไกทางจิตที่ทำให้มนุษย์หลีกเลี่ยงจากความโดดเดี่ยวโหยหาและคืนสู่ความมั่นคงทางจิตใจอีกครั้ง ทั้งนี้ ผู้เขียนเชื่อว่า ความรักระหว่างชายหญิงในยุคใหม่นั้น จะมีรูปแบบเป็นไปตามกลไกดังกล่าว โดยวัยรุ่นชายหญิงจะรักเพื่อขจัดความอ้างว้างและโดดเดี่ยวและเมื่อสูญเสียความรัก ช่วงชีวิตนั้นจะเต็มไปด้วยความรู้สึกโหยหา แต่ไม่ช้าเขาและเธอจะรีบก่อความสัมพันธ์กับใครคนใหม่ขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคง (Stable) ทางความรู้สึก

(2) รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นความสัมพันธ์เชิงความรักแบบแลกเปลี่ยน

ความรักเป็นความสัมพันธ์ที่แปรผันจากนิยามความหมายโดยตรง กล่าวคือ ความรัก คือ การรับและให้ มิได้เป็นการให้แต่อย่างเดียว ยิ่งไปกว่านั้น มีลักษณะการบริโภคอยู่ด้วย เพราะการก่อตัวขึ้นของความสัมพันธ์มี

ปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์ คือ เรื่องการแลกเปลี่ยนที่คุ้มคามากเกี่ยวข้องกับ รหัส ความหมายจากมิวสิกวิดีโอแสดงให้เห็นว่า ชายหนุ่มและหญิงสาวมักจะหมายปองคนรักที่มีรูปสมบัติที่ดี และมีบุคลิกภาพที่ดี แสดงให้เห็นว่า ความรักไม่ใช่เรื่องทางจิตใจเพียงอย่างเดียว ขณะเดียวกันการทอดทิ้งคนรักเพราะพบรักใหม่ที่มีฐานะที่ดีกว่านั้น มีนัยยะแสดงให้เห็นว่า ความรักเป็นการบริโภคสถานะภาพทางสังคมที่ดีขึ้นด้วย เช่น เพลง "เจ้าเก่า" ของ อ่ำ-อัมรินทร์ นิตพันธ์ ที่หญิงสาวเดินทางไกลมาหาอ่ำด้วยความรู้สึกชอกช้ำจากคนรัก ตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกัน อ่ำพยายามที่จะดูแลหญิงสาวเป็นอย่างดี ทำกับข้าวให้รับประทาน และเล่นดนตรีให้ฟังเพื่อให้หญิงสาวกลับไปมีเสียงหัวเราะ ชีวิตในช่วงนั้นเต็มไปด้วยความสุข แต่ในที่สุดเพียงวินาทีสุดท้ายที่คนรักเดินทางตามมาพบ เธอก็เผลอเข้ากอดเข้าพร้อมเดินทางจากไปและละทิ้งทุกอย่างในที่สุด ทั้ง ๆ ที่ในมิวสิกวิดีโอมิได้นำเสนอให้เห็นแง่มุมด้านความดีของคนรักเลยแม้แต่น้อย มีแต่เพียงลักษณะที่ดูภูมิฐานและมีฐานะที่ดีกว่าเท่านั้น รหัสความหมายเรื่องความดีของอ่ำตลอดทั้งเรื่องกลับถูกละเลย รหัสความหมายทางสังคมดังกล่าวนี้เป็นเรื่องน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะแสดงให้เห็นว่า เกณฑ์เรื่องความดีมิได้ถูกใช้ในการเลือกคนรักแต่อย่างใด

พร้อมมัยยังเห็นด้วยว่า ช่วงปลายแห่งยุคสมัยใหม่หรือช่วงปลายแห่งยุคทุนนิยมนั้น นอกจากมนุษย์จะถูกทำให้กลายเป็นสินค้าชิ้นหนึ่งในสังคมที่ตลาดเป็นตัวกำหนดทุกสิ่งแล้ว ความรักของมนุษย์ก็กลายเป็นสินค้าชิ้นหนึ่งเช่นกัน (Love as a Commodity) โดยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรัก (Pattern of Love Relationship) จะดำเนินไปเพื่อต้องการใครสักคนหนึ่งไว้คอยเห็นพ้องและสนับสนุนสิ่งที่ตนเองคิดหรือกระทำเท่านั้น หรือเพื่อพิสูจน์

คุณค่าของตนเองด้วยการเลือกคู่รักที่เหมาะสมคู่ควร (Proves One's Value by Choosing the Right Person) นอกจากนี้ ฟรอมม์ ยังเห็นด้วยว่า ระบบตลาดจะเข้ามามีบทบาทแม้กระทั่งกำหนดลักษณะทางสังคมของคน หรือเรียกว่า "ลักษณะทางการตลาด" (Marketing Character) โดยเชื่อว่า การที่คน ๆ หนึ่งจะเลือกใครเป็นคนรักนั้น มีปัจจัยสำคัญก็คือ ลักษณะทางการตลาดของคนที่กำลังหมายตาอยู่ ซึ่งหากมีลักษณะหรือรสนิยมที่สอดคล้องกับกระแสความนิยมของสังคม ย่อมมีแนวโน้มสูงที่คน ๆ นั้นจะถูกเลือก ขณะเดียวกัน หากกระแสความนิยมของตลาดเปลี่ยนไป คนก็จะแสวงหากันรักใหม่ที่เท่าทันกระแสความนิยมต่อไปเรื่อย ๆ ฟรอมม์ได้เปรียบเทียบปรากฏการณ์นี้ว่า เหมือนกับค่านิยมที่ชอบเปลี่ยนรถยนต์ของผู้ชาย ที่ส่วนใหญ่แล้วหากมีเงินมากพอก็จะเปลี่ยนไปซื้อรถยนต์คันใหม่ที่มีรูปลักษณ์ทันสมัย หรือมีสมรรถนะที่ดีกว่าและราคาสูง (Fromm, 1995 : 34 - 35)

ฟรอมม์ จึงเชื่อว่า ภายใต้สังคมที่ตลาดเป็นตัวกำหนดทุกสิ่งนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างจะถูกกำหนดเป็นรูปแบบเหมือนแม่พิมพ์ (Everything is Patterned) มนุษย์จะยึดถือรูปแบบที่ถูกกำหนด มาเป็นต้นแบบและแสดงท่าทีตอบสนองไปในทางเดียวกันหมด ดังนั้น ความรักในรูปแบบนั้นมีใช่ความรักที่แท้จริง แต่เป็นเพียง "การแลกเปลี่ยนชุดของบุคลิกภาพ" (Personality Package Exchange) เท่านั้น โดยหลักเกณฑ์ของการแลกเปลี่ยน คือ ความคุ้มทุนที่จะได้มาซึ่งคนรักที่มีรูปร่างหน้าตาดี เป็นที่ยอมรับในสังคม มีความสามารถในการเอาใจ รวมทั้งเข้าใจและยอมรับบุคลิกภาพของเรา ฟรอมม์ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความรักในช่วงปลายของยุคสมัยใหม่ว่า โครงสร้างทางสังคมไม่ได้

ส่งเสริมหรือพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะรัก แต่กลับส่งเสริมให้ความรัก
ทุกรูปแบบมีลักษณะเป็น "ความรักเทียม" (Pseudo - love) มากกว่า

(3) รหัสความหมายทางสังคม ที่กำหนดให้ความรักเป็นความสัมพันธ์
ที่เริ่ม/ ว่างลงอย่างรวดเร็ว มีความซ้ำซ้อน รวมทั้งมีลักษณะที่คลุมเครือไม่
ชัดเจน

ลักษณะความสัมพันธ์ที่พบแสดงให้เห็นว่า ความรักกลายเป็นเรื่อง
ความพอใจของตัวบุคคล (Individualism) ไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันใดทางสังคม
ดังเช่นอดีตที่การสมรสเป็นเรื่องที่จะต้องหารือกับผู้ใหญ่ของแต่ละฝ่าย ดังนั้น
ความรักจึงเหมือนต้นไม้ที่ไม่มีรากแก้ว และสามารถโยกคลอนได้ตลอดเวลา
ขณะเดียวกัน ด้วยเหตุที่ความรักเป็นความสัมพันธ์ ที่ถูกกำหนดโดยปัจเจก
เป็นเรื่องความพอใจส่วนตัว เหตุนี้เองนิยามของคำว่า "คนรัก" จึงถูกอ่านใหม่
โดยมีปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวกำหนด ดังนั้น นิยามคำว่า "เพื่อน" จึงสามารถ
เป็น "คนรัก" ได้ไม่จำเป็นที่จะหมายถึงผู้มีพันธะหรือผู้ที่ชอบพอกันอีกต่อไป
ทั้งนี้ อาจจะเป็นกลวิธีในการสร้างความสัมพันธ์เชิงความรักโดยนัยแฝง เพื่อ
ไม่ต้องการผูกมัดและสามารถยุติความสัมพันธ์ได้โดยง่ายก็เป็นได้

นอกจากนี้ รหัสความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นจาก
มิวสิควิดีโอหลายเรื่องนั้น ได้นำเสนอให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์เชิงซ้อน
กล่าวคือ ตัวละครสามารถมีคนรักคนใหม่ขณะที่ยังมีได้ยุติความสัมพันธ์กับคน
รักเก่า ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความเป็นจริงสามารถเกิดขึ้นได้พร้อม ๆ
กัน (Realtime) เหมือนกับโปรแกรมหน้าต่างในคอมพิวเตอร์ซึ่งขณะที่หน้าต่าง
หนึ่งกำลังปฏิบัติงานอยู่ อีกหน้าต่างหนึ่งก็สามารถถูกใช้ปฏิบัติได้พร้อมกัน

ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นไปตามแก่นความคิดที่สำคัญของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่เชื่อว่า ความเป็นจริงมิได้มีเพียงหนึ่งเดียว อย่างเช่น มิวสิควิดีโอเพลง "ครึ่งใจ" ของมิกกี ก็ได้นำเสนอภาพเรื่องราวของคู่หมั้นหนุ่มสาวที่ฝันจะสร้างเรือนหอร่วมกันและเข้าพิธีวิวาห์ โดยฝ่ายชายต้องเห็นห่างฝ่ายหญิงไปทำงานยังที่ห่างไกลออกไป จึงฝากคู่หมั้นไว้กับเพื่อนสนิท แต่พอฝ่ายชายกลับมา ก็พบความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจเข้าใจว่า เหตุใดคู่หมั้นจึงเฉยชากับตัวเอง จึงพยายามใกล้ชิดกับคู่หมั้นสาวจนเธอเริ่มที่จะตอบรับความสัมพันธ์ให้เป็นอย่างเดิม แต่เพื่อนของชายหนุ่มได้แสดงตัวขึ้นและร้องขอให้หญิงสาวอยู่กับตนเองต่อไป ด้วยเหตุผลที่ว่า ได้มีความสัมพันธ์กันแล้ว

พร้อมกันนั้น ด้วยทัศนะที่ว่า วิถีชีวิตของคนจะมีลักษณะเป็นปัจเจกมากยิ่งขึ้น ความรักจึงเป็นเรื่องความพอใจส่วนตัว เหตุนี้เองนิยามของคำว่า "คนรัก" จึงสามารถถูกอ่านใหม่ได้ โดยมีปัจเจกบุคคลเป็นตัวกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะยุคหลังสมัยใหม่อีกด้านหนึ่งที่เห็นว่า ทุก ๆ สิ่งรอบ ๆ ตัวเราเป็นเรื่องจริง ๆ เท็จ ๆ หรือไม่มีสิ่งใดจริงแท้แน่นอน ทุก ๆ อย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันได้ ผู้เขียนยังพบด้วยว่า รหัสความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นที่พบนั้น ได้นำเสนอให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์เชิงซ้อน กล่าวคือ มีคนรักคนใหม่ ขณะที่ยังมีได้ยุติความสัมพันธ์กับคนรักเก่า ดังนั้น นิยามคำว่า เพื่อน จึงไม่จำเป็นที่จะหมายถึงผู้มีพันธะ หรือผู้ที่ชอบพอกันอีกต่อไป ด้วยเหตุนี้เองรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบชายหญิงยุคหลังสมัยใหม่ จึงไม่จำกัดแค่ออยู่คำว่า "คนรัก" แต่อาจจะขยายปริมณฑลของความหมายเป็นนิยามของคำว่า "เพื่อน" หรือคำว่า "เด็ก" ก็ได้ จึงกล่าวได้ว่า คำจำกัดความเดิมของคำว่า

"ความรัก" หรือ "คนรัก" นั้น ได้เริ่มสูญหายไปจากเดิมแล้ว (Loss of Meaning) กล่าวคือ มีพฤติการณ์ทุกอย่างเหมือนคนรัก แต่ไม่ขอจำกัดความตนเองหรือฝ่ายตรงข้ามว่าเป็นคนรัก อย่างเช่น มิวสิควิดีโอเพลง "ไม่ใช่ ไม่ใช่" ของนิโคล

(4) รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นความสัมพันธ์ที่ปฏิเสธเหตุผลและค่านิยม

2 ใน 3 ของมิวสิควิดีโอที่ผู้เขียนสำรวจดูนั้น แสดงให้เห็นถึงลักษณะการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักของคนรุ่นใหม่ว่ามีมิติการใช้อารมณ์เข้ามาจัดการกับปัญหามากกว่าการใช้เหตุผล ตลอดจนการแสดงออกให้เห็นถึงการไม่ยึดถือค่านิยมประเพณีที่เป็นรหัสความหมายทางสังคมกันเป็นรากฐาน วัยรุ่นชายและหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเหมือนสามีภรรยา โดยปราศจากรหัสความหมายทางสังคมใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าทั้งคู่ผ่านการสมรสมาแล้ว เช่น มิวสิควิดีโอเพลง "เคยไปทำเธอตอนไหน" ของ Za - Za ที่คนรักของพิมได้แสดงอาการเกรี้ยวกราดต่อเธอด้วยการทำลายข้าวของและขว้างปาสิ่งของต่าง ๆ ผ่านเธอตลอดทั้งเพลง ในมิวสิควิดีโอได้นำเสนอภาพราวกับว่า ทั้งพิมและชายหนุ่มได้ใช้ชีวิตร่วมกันราวกับสามีภรรยา

จึงกล่าวได้ว่า รหัสความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นในมิวสิควิดีโอ นั้น ได้แสดงความหมายว่า บนพื้นที่ของความรักนั้น เป็นเขตแดนที่ไม่มีเหตุและผล ตลอดจนกฎกติกาใด ๆ ซึ่งเป็นไปตามทัศนคติความคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่ต่อต้านแนวคิดยุคสมัยใหม่ (Negation of Modernism) โดยเฉพาะวาทกรรมของนักคิดยุคสมัยใหม่ที่พรรณนาถึงสังคมนิยมของภาวะการเป็นมนุษย์หรือพรรณนาให้เห็นถึงระบบเหตุและผล รวมถึงความคิดรวบยอด

เกี่ยวกับความถูกต้องของสังคมโดยรวมว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้ ตามทัศนะแบบยุคหลังสมัยใหม่เชื่อว่า ไม่มีข้อสรุปใดที่เบ็ดเสร็จสมบูรณ์ (Against Totalization) (Morley 1996)

รหัสความหมายทางสังคมเรื่องความรักในมิวสิกวิดีโอ: ลักษณะร่วมและลักษณะต่างจากรหัสความหมายทางสังคมเดิม

จากการสำรวจรหัสความหมายทางสังคมที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอข้างต้น จะเห็นได้ว่าลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่ปรากฏในมิวสิกวิดีอนั้น มีลักษณะที่เป็นไปตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern Concept) แม้ว่า บริบททางสังคมของประเทศไทยโดยภาพรวมแล้ว ยังไม่สามารถที่จะเรียกได้ว่า ก้าวสู่สมัยใหม่ หรือเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ด้วยวิวัฒนาการการสื่อสารที่ทำให้รหัสความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์วัยรุ่นชายหญิงของประเทศตะวันตกถูกถ่ายทอดสู่วัฒนธรรมความรักของวัยรุ่นไทย ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ภาพรวมของประเทศไทยมีลักษณะของประเทศกำลังพัฒนา แต่บางแง่มุมของสังคมมีลักษณะเหมือนกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

อย่างไรก็ดี แม้ว่า ทุกวันนี้ประเด็นเรื่องภาวะหลังสมัยใหม่นั้น เป็นภาวะที่แยกขาดจากยุคสมัยใหม่หรือไม่ ยังคงไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าลักษณะหรือสภาพสังคมนั้น มีพัฒนาการต่อเนื่องไปได้ด้วยตัวเอง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักของวัยรุ่น ซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ชายหญิงนั้น ย่อมมีลักษณะที่พัฒนาการจากรหัสความหมายทางสังคมเดิมที่มีอยู่ด้วย ทั้งนี้ จากการสำรวจ ผู้เขียนพบว่า แม้ว่า รหัสความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นที่พบแม้จะเป็นไปตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ก็ตาม

แต่รหัสความหมายทางสังคมกล่าวมิได้ลักษณะที่ใหม่ถอดด้าม แยกขาดหรือไม่แม้แต่ปรากฏในสังคมยุคก่อน เช่น รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นความสัมพันธ์ที่มีความซ้ำซ้อนนั้น ผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตว่า การมีคนรักหลายคนในเวลาเดียวกันนั้น ไม่ใช่เรื่องใหม่ถอดด้ามในสังคมไทย ประจักษ์พยานในเรื่องนี้ก็คือ ความมากรักของตัวละครในวรรณคดีไทย เช่น ขุนแผน ตลอดจนนางวันทองเองก็มีสองใจ แต่แม้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์อาจจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันอยู่ แต่ผู้เขียนเห็นว่าในส่วนของรายละเอียดหรือเหตุจูงใจนั้น แตกต่างกัน ดังนี้

(i) รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นกระบวนการขจัดความหว้าเหว่ตามแนวคิดแบบยุคสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับระบบทุนนิยมและความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ทำให้สภาพสังคมโดยรวมจากเดิมที่เป็นสังคมเกษตรกรรมได้เปลี่ยนตัวเองจนกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม ระบบครัวเรือนแบบเดิมที่เริ่มจะแตกสลาย ผู้คนเริ่มเดินทางเข้าสู่เมืองเพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตและเมื่อมนุษย์ห่างจากครัวเรือนเข้าสู่เมือง มนุษย์จึงมีลักษณะไร้รากโดดเดี่ยว อ้างว้างในเมืองใหญ่ ดังนั้น การค้นหาและเริ่มต้นชีวิตคู่จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเพื่อชดเชยความอ้างว้างนั้น และทำให้ชีวิตมีเสถียรภาพมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เอง จึงเรียกได้ว่า ความรักกับความหว้าเหว่นั้นเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กันมาตั้งแต่ช่วงยุคก่อน

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจจมิวสิควิดีโอ นั้น ผู้เขียนพบว่า รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นกระบวนการขจัดความหว้าเหว่นั้น มีความแตกต่างจากเดิมในรายละเอียด กล่าวคือ แม้จะมีความรักเพื่อสร้างเสถียรภาพ หลังจากที่แยกตัวออกจากครอบครัว แต่ลักษณะขจัดความหว้าเหว่

ในยุคเดิมนั้นเป็นการสร้างความสัมพันธ์แบบที่แน่นอน คือ เข้าพิธีสมรสมีภรรยาอย่างถูกต้อง แต่รหัสความหมายทางสังคมแบบยุคหลังสมัยใหม่ที่พบนั้น ไม่มีพิธีสมรสเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นการอยู่ร่วมกันเพื่อลดความหว้าเหว้เป็นไปในลักษณะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ คนรักเพียงคนเดียวขจัดความหว้าเหว้ไม่ได้หมดสิ้น การก่อตัวขึ้นของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักจึงมีลักษณะของการแสวงหาความมั่นคงแน่นอนบนความไม่แน่นอนต่อไปอย่างไม่มีการสิ้นสุด

(ii) รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นความสัมพันธ์เชิงความรักแบบแลกเปลี่ยนนั้น ลักษณะที่คล้ายคลึงกันในยุคเก่ากับรหัสความหมายทางสังคมที่พบนั้น ก็คือ เป้าหมายของความสัมพันธ์ ในยุคสมัยเดิม เราจะพบว่า ความสัมพันธ์ชายหญิงส่วนใหญ่จะเป็นความสัมพันธ์แบบ "เรือล่มในหนอง เงินทองหรือจะไปไหน" ซึ่งไม่แตกต่างจากแนวคิดแบบหลังสมัยใหม่เท่าใดนัก แต่รหัสความหมายทางสังคมที่พบในมิวสิกวิดีโออินั้น มิได้รักกันเพื่อผลประโยชน์เท่านั้น แต่เป็นความรักเพื่อความพึงพอใจสูงสุด (Maximum Satisfaction) ระหว่างคนแจวเรือและคนนั่งเท่านั้น คนอื่นไม่เกี่ยวข้องเดียวกันเมื่อคนรักคนหนึ่งไม่สามารถตอบสนองความพึงพอใจในเรื่องหนึ่งได้ ก็สามารถที่จะแสวงหาคนรักคนที่สองเพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไป นอกจากนี้ในภาวะหลังสมัยใหม่ ยังปรากฏลักษณะการรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักเพื่อเลื่อนสถานภาพทางสังคมเช่นกัน แต่เมื่อสถานภาพเลื่อนแล้วก็สามารถที่หาคนรักใหม่ เพื่อเลื่อนสภาพให้สูงขึ้นอีกแบบไม่มีที่สิ้นสุด

(iii) รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นความสัมพันธ์ที่เริ่ม/ ร้างลงอย่างรวดเร็ว มีความซ้ำซ้อน รวมทั้งมีลักษณะที่คลุมเครือไม่ชัดเจนนั้น ลักษณะภายนอกบางประการมีส่วนคล้ายคลึงกับรูปแบบ

ความสัมพันธ์ที่ปรากฏในยุคสมัยก่อน ไม่ว่าจะเป็นความรักที่ร้างลาลงแบบไม่มั่นคง เปลี่ยนใจง่าย ตลอดจนความรักในลักษณะที่ซ้ำซ้อนนั้น ผู้เขียนเชื่อว่าปรากฏขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วในสังคม ไม่ว่าจะเป็นในตะวันตกหรือตะวันออก เพียงแต่ลักษณะดังกล่าวอาจจะไม่สามารถเปิดเผยได้มากนัก เนื่องจากระบบความคิดความเชื่อในเรื่องจารีตประเพณียังคงมีบทบาทที่ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่สามารถที่จะเปิดเผยได้

จากรหัสความหมายทางสังคมที่ผู้เขียนสำรวจในมิวสิกวิดีโอ พบว่าแม้ว่าลักษณะความรักแบบรักง่ายหน่ายเร็ว มีหลายคนจะเห็นอยู่บ่อยครั้งในสังคมไทย แต่รหัสความหมายทางสังคมที่พบในมิวสิกวิดีโอจะมีลักษณะสำคัญเพิ่มขึ้นอีก กล่าวคือ มีลักษณะที่เริ่มและเลิกเร็วขึ้น มีลักษณะซ้ำซ้อนที่ดำเนินไปพร้อมกันได้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์วินโดว์ที่สามารถเปิดหน้าต่างทำงานได้พร้อม ๆ กัน โดยไม่เกี่ยวข้องกัน หน้าต่างหนึ่ง ๆ ก็เป็นความจริงของหน้าต่างนั้น นอกจากนี้ ยังมีลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจนว่าเป็นคนรักหรือไม่ เช่น ใช้ชีวิตกับคนหนึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงความรัก แต่สามารถที่จะตกลงมรักรักกับอีกคนหนึ่ง โดยไม่ผูกมัดกับคนแรกว่าเป็นคนรักด้วย

(iv) รหัสความหมายทางสังคมที่กำหนดให้ความรักเป็นความสัมพันธ์ที่ปฏิเสธเหตุผลและค่านิยมนั้น ผู้เขียนพบว่า มีปรากฏในสังคมไทยมาแล้วเช่นกัน ดังที่เห็นได้จากเรื่องราวคู่รักจำนวนไม่น้อยที่ยอมจะยุติชีวิตลงพร้อม ๆ กัน เพื่อบูชารักที่ไม่สมหวังอันเนื่องมาจากความแตกต่างเรื่องสถานะ กรณีตัวอย่างที่เห็นชัดในสังคมไทยก็คือ กรณีสะพานรักสารสินที่วัยรุ่นชายหญิงต้องจบชีวิตลง เหตุเพราะรักไม่สมหวังอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกีดกันของ

ครอบครัว แต่รหัสความหมายทางสังคมที่สำรวจนั้น พบว่าลักษณะของการปฏิเสธการใช้เหตุผลในเรื่องความรัก หรือปฏิเสธค่านิยมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชายหญิงที่มีมาแต่เดิมจะมีลักษณะที่ซับซ้อนและมีระดับการปฏิเสธมากกว่า ดังเช่น การใช้อารมณ์กับปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับความรัก จนส่งผลให้ยุติชีวิตนั้น แต่เดิมรูปแบบการยุติชีวิตนั้น สาเหตุโดยส่วนใหญ่เป็นเพราะถูกสังคมกีดกันเรื่องความรัก จึงจำเป็นที่จะต้องยุติชีวิตเพื่ออนุสารรัก ไม่ว่าจะเป็นการยุติชีวิตเพียงลำพังหรือพร้อมกัน เพื่อคงไว้ซึ่งความรักให้เป็นอมตะ แต่รหัสความหมายทางสังคมที่พบนั้น การยุติชีวิตด้วยเหตุเพราะความรักนั้น เกิดขึ้นจากอารมณ์เพียงวูบเดียวอันสืบเนื่องมาจากการแปรเป็นอื่นของคนรักมากกว่า มิได้มีนัยที่สื่อให้เห็นถึงการพิสูจน์ความรักแท้ที่เป็นอมตะแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ผู้เขียนเชื่อว่า ในภาวะหลังสมัยใหม่นั้น ลักษณะการไม่รักนวลสงวนตัวของหญิงสาวและการปฏิเสธการเป็นสุภาพบุรุษของชายหนุ่มที่เกิดขึ้นนั้น มีลักษณะที่ไม่ใช่แค่ไม่สนใจค่านิยมเดิม แต่ถึงกับไม่แม้แต่จะแยแสกับค่านิยมเดิมแม้แต่น้อย ชายและหญิงกล้าที่จะแสดงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดให้สาธารณชนได้เห็นโดยไม่มีความรู้สึกถูกผิดเข้าไปเกี่ยวข้อง อย่างเช่น การมีเพศสัมพันธ์อยู่กันก่อนการสมรส ซึ่งแตกต่างจากยุคก่อนสมัยใหม่ ที่แม้จะมีปรากฏ แต่มีลักษณะที่หลบซ่อนมากกว่า ด้วยเหตุที่ลักษณะความสัมพันธ์แบบนี้ขัดต่อความคิดความเชื่อของสังคมในขณะนั้นอยู่มาก

บทสรุป

รหัสความหมายทางสังคมเกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในมิวสิควิดีโอ นั้นแม้รหัสทั้ง 4 จะมีลักษณะที่มีจุดร่วมรหัสความหมายเดิม ๆ ในสังคมไทยอยู่บ้าง แต่ในส่วนของรายละเอียดนั้น รหัสความหมายของความรักที่พอจะเรียกได้ว่าอยู่ในกรอบความคิดแบบยุคหลังสมัยใหม่นั้น มีลักษณะที่ซับซ้อนกว่าทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างมีอยู่ 2 ประการ ก็คือ ปัจจัยในเรื่องกาละ (Space) และเทศะ (Time) กล่าวคือ ในแง่ของกาละ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในยุคหลังสมัยใหม่นั้นตอบสนองความพึงพอใจส่วนตัวมากกว่าและหลากหลายกว่า โดยใช้ระยะเวลาเพื่อความพึงพอใจและความหลากหลายนั้นสั้น ๆ เพื่อเปลี่ยนใหม่ หรือสามารถดำเนินไปได้พร้อม ๆ กัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่สนองความพึงพอใจส่วนตัวอย่างสูงสุด หากความพึงพอใจนั้น ไม่สามารถแสวงหาได้จากคนเพียงคนเดียว ก็จะแสวงหาจากคนหลายๆ คนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยทุกคนมีโอกาสเป็นได้ทั้งตัวจริงและตัวปลอมได้เท่า ๆ กัน ที่สำคัญรหัสความหมายทางสังคมที่นำเสนอผ่านมิวสิควิดีโอ นั้น ยังได้นำเสนอความหมายอีกระดับหนึ่ง ก็คือ รหัสความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักทั้ง 4 ลักษณะนั้น เป็นรหัสความหมายที่ได้รับการยอมรับแล้ว เมื่อรหัสความหมายถูกถ่ายทอดผ่านสื่อมันจะทำหน้าที่ในการสร้างความชอบธรรมให้กับคนในสังคมด้วย

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. เทคโนโลยีการสื่อสาร กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม.
 ใน วิถีทรรศน์ ชุด โลกาภิวัตน์ ลำดับ 4 ไทยยุควัฒนธรรมทาส,
 หน้า 154-174. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์ บ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด, 2541.
- จริญญา นิลแพทย์. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร
 ด้านเนื้อหาบันเทิงและบุคคลในวงการบินที่มีต่อทัศนคติใน
 เรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่นในเขต
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
 สื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- ฟรอมม์, อีริค.หนีไปจากเสรีภาพ. แปลโดย สมบัติ พิศสะอาด.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, 2539.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. รอยต่อแห่งยุคสมัย. กรุงเทพฯ:แพรวสำนักพิมพ์,
 2540.
- Fromm,E. The Art of Loving. London : Unwin,1975.
- Fromm,E. In Funk,R (ed.) . The Essential Fromm : life between having
 and being. New York : Continuum,1995.
- Morley,D." Postmodernism : The Rough Guide". In Curran, J., et al
 (eds.) , Cultural Study and Communication, (pp.50-65).
 London : Arnold,1996.

